

EÚ zničila slovenskú sebestačnosť

- CZ24 News | 10. června 2020

EU: Blokády v Európe, ktoré majú obmedziť šírenie koronavírusu, si už vyžiadali svoju daň v mnohých odvetviach ekonomiky. Najnovšie pribúdajú správy o rapídnom zvyšovaní cien potravín, a to predovšetkým ovocia, zeleniny či mäsa. Inak to nie je ani na Slovensku. Podľa analytičky Evy Sadovskej stúpili v apríli ceny potravín a nealkoholických nápojov v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka až o 4,3 percenta. Za tento stav však nezodpovedá len koronavírus - ten iba otvoril veľkú európsku skriňu, z ktorej vypadlo hneď niekoľko kostlivcov.

Cudzie sa oplatí viac

S výnimkou pohonných hmôt si Európania priplácajú asi za všetko. Podľa spoločnosti AMI vzrástli ceny čerstvých potravín v Nemecku v apríli medziročne takmer o 10 percent. Náklady na zeleninu sa pritom zvýšili zhruba o 30 percent, čo bolo spôsobené najmä nárastom cien brokolice a karfiolu, dovážaných z Francúzska a Španielska. Obe krajiny majú problém zohnať dostatok ľudí na zber úrody, predovšetkým sezónnych pracovníkov zo zahraničia.

Aj vo Francúzsku od zavedenia blokády v polovici marca stúpili ceny niektorých druhov ovocia a zeleniny.

Spotrebiteľské združenie UFC-Que Choisir zaznamenalo zvýšenie cien v priemere o 9 percent. V Taliansku zase vzrástli ceny pomarančov a citrónov, pretože spotrebitelia vyhľadávali ovocie s vysokým obsahom vitamínu C v nádeji, že posilnia svoj imunitný systém.

Štáty sa v snahe pomôcť poľnohospodárom nevyhýbajú ani apelovaniu na vlastenectvo kupujúcich. Vo Francúzsku stojí čerstvá domáca produkcia viac ako dovoz a podobný jav nie je nijakou výnimkou.

Jacques Creyssel z maloobchodnej federácie FCD preto vyzval spotrebiteľov, aby podporili domácich farmárov.

„Francúzske jahody stoja o 70 až 100 percent viac ako španielske, ale táto vyššia cena pomáha francúzskym farmárom,“ vyhlásil Creyssel.

Skutočne rozumné - najprv Európu spojiť do jedného obrovského trhu potláčajúc národnú identitu a silu zvrchovaných štátov a následne, v čase krízy, prosíkať euroobčanov, aby začali myslieť národne.

Závislí na šesťdesiat percent

Spoločný európsky trh devastuje potravinovú sebestačnosť členských štátov a inak to nie je ani na Slovensku, kde sa táto hodnota pohybuje na hranici smutných 40 percent. Práve to chce zmeniť nový minister pôdohospodárstva Ján Mičovský, podľa ktorého je sebestačnosť kľúčovým pojmom jeho rezortu.

„Toto slovo dostalo iný význam v čase pandémie, ktorú prežívame. Nie je to žiadna politická deklarácia, povedzme si úprimne, je to otázka prežitia,“ vyhlásil.

Obul sa pritom do pestovania repky olejnej, ktorej sú u nás v dôsledku európskych kvót plné polia.

„Repky máme v tomto roku 147-tisíc hektárov, čo je približne 11 percent ornej pôdy. Táto plodina je produkovaná v množstve, ktoré 2,5-násobne presahuje potrebu Slovenska. Jej produkcia je symbolom doby, ktorá musí odísť do minulosti. Podporuje niečo, čo s výživou, tobôž so zdravou výživou obyvateľstva, nemá vôbec, ale vôbec nič spoločné,“ vysvetľuje Chápuc, že pestovanie repky bolo a je výhodné pre mnohých pestovateľov.

Jedným dychom však dodáva, že z tej repky by sme si nedokázali vyrobiť ani jedlý olej a celá jej produkcia putuje na výrobu palív.

„My si pritom kupujeme potraviny z dovozu, dokonca aj ten repkový olej si musíme kúpiť, čo je veľký paradox. Je to symbol zlého využívania pozemkov. Pýtam sa, naozaj je v poriadku, aby sme mali takú nízku potravinovú sebestačnosť? Neprekáža občanom Slovenska, že musíme aj cesnak, aj cibuľu kupovať na druhých svetadieloch? Toto potrebujeme? Repka kričí tou žltou farbou, ale ja kričím nielen v mene svojom, ale v mene všetkých obyvateľov Slovenska, že potrebujeme produkovať plodiny, ktoré potrebujeme ráno, na obed aj večer mať na svojich stoloch,“ doplnil.

Chamtivosť obchodných reťazcov

Významným faktorom ovplyvňujúcim rast cien sú i obchodné reťazce a ich zmluvy s dodávateľmi. A hoci výkupné ceny komodít klesajú, ceny na pultoch obchodov rastú. Spotrebiteľ tak môže vo výsledku zaplatiť až trojnásobne viac, než koľko platia reťazce svojim dodávateľom. Tí pritom tvrdia, že platia aj za obaly, do ktorých ich reťazce nútia prebaľovať zeleninu, inak od nich tovar nekúpia. Denníku S poskytla na túto tému rozhovor šéfkla Agrárnej komory Slovenska Helena Patasiová.

Pestovatelia aj chovatelia sa podľa nej sťažujú, že výkupné ceny ich produktov, ktoré ponúkajú reťazce, sú príliš nízke, ba dokonca ešte nižšie ako pred začiatkom krízy, a to aj napriek tomu, že ceny na pultoch sa v poslednom čase zvýšili. „Napríklad za 17 centov vykupujú zväzok redkovky, ktorý v obchode stojí 65 centov. Šalát vykupujú za 30 centov a za 60 centov sa predáva,“ priblížila.

Ako ďalší príklad uviedla nemenovaného chovateľa ošípaných, podľa ktorého vykupujú reťazce jatočné ošípané 1 kilo za 98 centov, kým pred dvomi mesiacmi to ešte bolo 1,5 eura za kilo. „V 90. rokoch daňové úrady sledovali pohyb cien a obchodník musel preukázať príjmový doklad, za koľko nakúpil a maximálne na to mohol nahodiť 50 percent ako obchodnú prirážku. Kaleráb vykupujú za 22 centov a predáva sa za 60, tak to je takmer o 300 percent vyššia cena a nehovoriac o petržlene, keď sa nakupuje za 45 centov a kilo stojí 1,38 eura, tak to je vyše trojnásobok,“ uviedla. Jedným dychom upozornila aj na nekalú prax, podľa ktorej údajne niektoré obchodné reťazce vydávajú zahraničnú zeleninu za slovenskú. Dokonca sa tak malo diať na začiatku koronavírusovej pandémie, keď mal byť na Slovensko dovážaný a následne predávaný šalát z Talianska namiesto toho nášho.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora však obchodné reťazce bráni, žiadny z nich by vraj nešiel do rizika poškodenia vlastnej značky. Pokiaľ k takýmto praktikám dochádza, môžu za to podľa komory samotní dodávatelia produktov, ktorí niekedy falšujú pôvod potravín. Nech už je pravda kdekoľvek, z nej samotnej sa nenajeme. Ostáva len dúfať, že možno práve koronakríza poskytne priestor na nevyhnutnú zmenu a vnesie do hospodárenia a absurdných postupov Európskej únie kúsok zdravého rozumu.

GABRIELA PASTVOVÁ